
Author/Författare: Advokat Magnus Berg

Date/Datum: 2018-08-20

Subject/Saken: PM om tillämpningen av 6 § LAV och om möjligheten till fastställande av verksamhetsområde för VA m m.

Client/Klient: Trelleborgs kommun

Addressee/Adressat: VA-chef Daniel Wargren

Rem./Anm: Konfidentiellt

Bakgrund

Trelleborgs kommun har fattat ett principbeslut om utbyggnad av VA i hela kommunen, oavsett fastställt behov och oavsett storlek på bebyggelse (se.TN, beslut § 83 201-11-16 och TN, beslut § 121 2014-10-05). Den fråga som jag har tittat på i anledning av detta beslut är om det är möjligt eller lämpligt att gå vidare med en sådan utbyggnad med beaktande av reglerna i 6 § lag (2006 om allmänna vattentjänster (VAL) ävensom med beaktande av ny lagstiftning på området vilken är tänkt att träda i kraft under 2019 och som rekommenderar lokala va-lösningar utan inblandning av huvudmannen för VA.

Förutsättningar

Om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang är kommunen skyldig att ordna en sådan vattentjänst. Om dessa förutsättningar är uppfyllda skall kommunen besluta om verksamhetsområde (VO) och se till att behovet snarast tillgodoses. Det är först genom fastställande av VO som vattenlagens regler blir gällande mellan kommunen som Va-huvudman och fastighetsägarna i området. Det är alltid kommunen som bestämmer VO och innan ett sådant beslut tas bör detta

föregås av noggrann planering och en grundlig undersökning av förutsättningar för anläggningens utformning, drift och finansiering.

Först bör således kommunen utreda om det föreligger ett faktiskt behov, antingen avseende vattenförsörjning eller avseende avlopp eller avseende båda tjänsterna. Det kan i många fall föreligga enbart ett behov för att ordna avlopp eller ett behov enbart för vatten. Huruvida ett behov föreligger får således bedömas från fall till fall och då också för vilken vattentjänst som behovet föreligger.

Om det fastställts att det föreligger ett behov enligt ovan så har kommunen ändå ingen skyldighet att ordna vattentjänster om behovet inte föreligger i ett större sammanhang. Med större sammanhang avses i detta fall en samlad bebyggelse om i normalfallet ca 20 bostadsfastigheter, men i vissa fall vad särskilt gäller enskilda avlopp har så lite som 6-7 bostadsfastigheter ansetts utgöra ett större sammanhang.

Om de förutsättningarna som angetts ovan inte är uppfylld föreligger inget behov och kommunen behöver därför inte ordna vattenförsörjning eller avlopp genom bildande av VO för Va. I normalfallet fastställs därför VO för Va endast i de fall där det efter en noggrann undersökning visat sig föreligga ett behov.

Enligt 24 § VAL skall ägaren av en fastighet inom ett VO för Va betala avgifter för Va-anläggningen om fastigheten har behov av vattentjänsten och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. Omvänt betyder detta att om en eller flera fastigheter objektivt sett inte har behov av en Va-tjänst så behöver det inte betala någon anläggningsavgift trots att kommunen fastställt ett VO. Det förhållande riskerar i sin tur att medföra att en Va-utbyggnad kan bli underfinansierad, detta särskilt om Va-utbyggnaden skall ske inom ett VO med långa avstånd, svår terräng och som avser ett fåtal fastigheter. Härutöver följer att det inom denna typ av förhållandevis små VO också brukar finnas ett "folkligt" motstånd mot kommunala va-tjänster, då fastighetsägarna redan investerat i enskilda brunnar och egna eller gemensamma avloppslösningar. Detta särskilt om det finns en Va-plan eller annan utredning i kommunen som inte påvisat något faktiskt behov och/eller det heller inte har påkallats något krav på utbyggnad från länsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet.

Härtill så föreslås det i en Statlig utredning, SOU 2018:34, ett flertal ändringar i lag VAL. Bland annat så föreslås det ett nytt stycke i 6 § vattentjänstlagen som innebär att kommunerna måste lägga ett större fokus på att bedöma behovet av vattentjänster. Enligt förslaget skall kommunen utreda och bedöma kostnadseffektiva möjligheter att på annat sätt än genom en allmän va-anläggning uppnå motsvarande skydd för människors hälsa och miljön. Detta innebär bland annat att man skall försöka hitta lämpliga Va-lösningar utifrån lokala förutsättningar.

Vidare så föreslår utredningen att det införs ett krav i vattentjänstlagen på att kommunerna ska se till att det finns en långsiktig plan för hur försörjning av vattentjänster inom kommunen ska ske. Som ett led i att öka den demokratisk insyn i denna process så föreslås utredningen att denna plan ska beslutas av kommunfullmäktige.

Utredningen föreslår att lagstiftningen skall träda i kraft den 1 juli 2019, d v s om ungefär ett år.

Med beaktande av vad som anförts ovan är det min bedömning att fortsatt utbyggnad av den allmänna Va-anläggningen i mindre områden i kommunen, där det också med fog kan ifrågasättas om kommunen uppfyller kraven i 6 § VAL, bör avvaktas med i väntan på bland annat ny lagstiftning på området.

Malmö som ovan

Magnus Berg

Advokat